

Justitiedepartementet

E-post till:

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L1@regeringskansliet.se

Stockholm den 27 augusti 2026

Ju2026/01028 - Euroclear Swedens remissvar avseende SOU 2026:26 – Digitala verktyg inom bolagsrätten – Genomförande av EU:s direktiv om ytterligare digitalisering inom bolagsrätten

Euroclear Sweden AB ("ES") har erhållit ovan rubricerad remiss och beretts tillfälle att yttra sig. ES remissvar berör huvudsakligen de frågor som behandlas i avsnitt 5 i betänkandet om tillhandahållande av offentliga aktieböcker.

Sammanfattningsvis är ES positivt till att skyldigheten att tillhandahålla digitala kopior av den offentliga aktieboken förtydligas i lagtext. ES har inte heller någon erinran mot att det införs ett skyndsamhetskrav i lagtext på det sätt som föreslås i betänkandet. ES är också positivt till att nuvarande krav, på att ersättningen för tillhandahållandet av den offentliga aktieboken ska vara kostnadsbaserad, förs in direkt i lagtext. ES delar dock inte de föreslagna begränsningar rörande de kostnader värdepapperscentraler är berättigade att erhålla ersättning för i samband med tillhandahållandet av den offentliga aktieboken.

ES konstaterar att avsnitt 5 av betänkandet innehåller en del beskrivningar av ES tjänster, tillvägagångssätt och hantering av data. Vissa av dessa beskrivningar och påståenden är dock missvisande eller direkt felaktiga och riskerar därför att skapa ett bristfälligt beslutsunderlag. I betänkandet nämns även i flera fall att ES har uppgett vissa fakta. I flera fall är de uppgifterna ingenting som ES känner igen att ES skulle ha uppgett till utredningen. ES önskar därför bemöta en del av dessa beskrivningar i sitt svar.

Euroclear Sweden AB
PO Box 191
SE – 101 23 Stockholm, Sweden
Tel. +46 8 402 9000

Visitors:
Klarabergsviadukten 63
SE – 111 64 Stockholm, Sweden
www.euroclear.com

Tillhandahållande av den offentliga aktieboken

Syftet bakom den offentliga aktieboken

I avsnitt 5.1.2, under rubriken "Varför offentlighet?", beskrivs bakgrunden till varför aktieboken i Sverige är offentlig. Skälen till aktiebokens offentlighet i avstämningsbolag beskrivs vara för att aktieägare, eller potentiella sådana, i avstämningsbolag ska kunna få insyn i vilka de andra aktieägarna i bolaget är. Detsamma gäller även myndigheter och till viss del avstämningsbolaget självt.

ES delar betänkandets beskrivning i den delen men anser det värt att notera att möjligheten att kunna bearbeta data om aktieägare, för utveckling av analystjänster, inte är ett av dem bakomliggande syftena till aktiebokens offentlighet. Trots detta kan det konstateras att betänkandet i flera fall belyser just det som ett skäl till att den offentliga aktieboken ska tillhandahållas i digital form och att det skulle vara avsaknaden av, eller svårigheten med att utföra, den typen av kommersiella analystjänster som är drivkraften bakom att den offentliga aktieboken ska tillhandahållas i digital form.

Skyldigheten att tillhandahålla den offentliga aktieboken

ES har idag, i egenskap av svensk värdepapperscentral, en legal skyldighet att föra och förvalta aktieboken åt de svenska aktiebolag som har ingått avtal med ES om detta. Dessa aktiebolag brukar kallas för avstämningsbolag. Vidare har ES, i egenskap av svensk värdepapperscentral, en skyldighet att tillhandahålla allmänheten den så kallade offentliga aktieboken för vart och ett av dessa avstämningsbolag enligt 5 kap. 19 § aktiebolagslagen (2005:551) (ABL). Såväl de enskilda avstämningsbolagen som ES är skyldiga att hålla den offentliga aktieboken tillgänglig för "alla som vill ta del av den".

En offentlig aktiebok innehåller uppgifter i enlighet med 5 kap. ABL om de aktieägare som äger fler än 500 aktier i ett specifikt avstämningsbolag vid en specifik tidpunkt och som har sitt aktieinnehav registrerat på ett så kallat ägarkonto. En klar majoritet av svenska aktieägare har idag inte sitt innehav på ägarkonton. För avstämningsbolag som är s.k. enmansbolag (med endast en aktieägare) gäller ett undantag att dessa ägare tas med i den offentliga aktieboken även om de äger färre än 500 aktier (förutsatt att aktierna finns på ett ägarkonto). För samtliga avstämningsbolag gäller att den offentliga aktieboken inte får vara äldre än tre månader.

För att varje avstämningsbolag inte ska behöva beställa en ny offentlig aktiebok från ES var tredje månad så tillhandahåller ES samtliga bolag som har avtal med ES den offentliga aktieboken varje kvartal. Detta gäller således

för samtliga avstämningsbolag och inte enbart för noterade bolag.¹ Den offentliga aktieboken som ES framställer varje kvartal visar förhållandena den sista bankdagen i kvartalet och kan laddas ned av respektive avstämningsbolag från ES kundportal i digital form.

Utöver dessa kvartalsvisa offentliga aktieböcker kan såväl avstämningsbolagen som tredje man beställa en offentlig aktiebok för ett avstämningsbolag vars aktiebok förs av ES. Beställs den offentliga aktieboken innan klockan 15.00 en bankdag kan ES leverera den uppdaterade offentliga aktieboken nästkommande bankdag. Om beställningen görs av tredje man, dvs. någon annan än företrädare för avstämningsbolaget, skickas en kopia av den offentliga aktieboken till avstämningsbolaget i fråga – så att avstämningsbolaget kan fullgöra sina skyldigheter enligt ABL och tillhandahålla den offentliga aktieboken hos sig.

Vem som helst har rätt att komma in till ES kontor under ordinarie öppettider och ta del av samtliga offentliga aktieböcker. Därutöver går det att få en offentlig aktiebok levererad till sig. Kunden får då välja om den önskar få den offentliga aktieboken levererad i digitalt format (låst PDF) eller som en fysisk pappersutskrift. Av tekniska skäl, hänförliga till storleken på filerna, har ES en begränsning att högst fem aktieböcker kan levereras i digital form åt gången. ES arbetar med att utveckla en ny kundportal i vilken det kommer vara möjligt att beställa fler än fem digitala aktieböcker i samma beställning.

I bedömningen om det är förenligt med nuvarande rätt att tillhandahålla elektroniska kopior av aktieboken har ES förlitat sig på ett förarbetsuttalande till 5 kap. 19 § ABL där det anges att det är acceptabelt att tillhandahålla informationen i den offentliga aktieboken i elektronisk form.²

För utförandet av nyss nämnda tjänster har ES, enligt nuvarande lagstiftning, rätt till ersättning för sina kostnader att framställa och tillhandahålla aktieboken, se vidare nedan. ES beräknade kostnader för framtagandet och leverans av de offentliga aktieböckerna framgår av ES vid var tid gällande prislista.

Mot bakgrund av ovan delar ES därför inte den uppfattning som anges i betänkandet att 5 kap. 19 § ABL har tillämpats som att kravet att leverera den offentliga aktieboken endast omfattar papperskopior.³ ES är också konfunderade över kommitténs beskrivning av att det skulle krävas en specifik tjänst för att idag kunna erhålla en kopia av en offentlig aktiebok i digital form.⁴ Eftersom skyldigheten att tillhandahålla allmänheten offentliga

¹ Jfr. s. 215 i betänkandet.

² Prop. 2004/05:85 s. 283.

³ Jfr. s. 224 i betänkandet " Bestämmelsen har tillämpats som att kravet endast omfattar papperskopior. Detta har i sin tur lett till att möjligheten att få del av en utskrift har varit begränsad då det i praktiken kan röra sig om ett stort antal dokument. Informationen har därmed i många fall inte heller varit överskådlig eller lätt att processa."

⁴ Jfr. s. 215 och 224 i betänkandet.

aktieböcker är reglerad i lag så krävs inte någon extra tjänst för att få del av den i digitalt format.

Som nämnts inledningsvis är ES positivt inställda till att det förtydligas i lagtext att var och en har rätt att erhålla en kopia av den offentliga aktieboken i digitalt format. För ES vidkommande bedöms dock inte förslaget föranleda några större förändringar i jämförelse med nuvarande arbetssätt.

Framtagande av den offentliga aktieboken

Den data som sammanställs och sedermera utgör de offentliga aktieböckerna för avstämningsbolagen som har avtal med ES hanteras genom ES tekniska system, VPC-systemet ("VPC"). Struktureringen av data i VPC är i stor utsträckning anpassat efter lagen om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument (1998:1479) (LKF). Den data som finns i VPC är därför i huvudsak kategoriserad i form av olika konton, s.k. avstämningskonton, innehållande sådan information som regleras 3 kap. 9 § LKF respektive 4 kap. 17-19 §§ LKF.

I 5 kap. 13 § ABL föreskrivs att det avseende aktier i avstämningsbolag är den som antecknats som ägare på ett sådant avstämningskonto som ska föras in i aktieboken. Aktieboken i avstämningsbolag ska innehålla information i enlighet med 5 kap. 11 § ABL. Utöver information i bolagsordningen om själva aktien och förbehåll som rör aktien så är den information som regleras i 5 kap. 11 § ABL information som i enlighet med 5 kap. 14 § ABL framgår av avstämningskonton i avstämningsregister.

För att kunna föra aktiebok för ett avstämningsbolag är det således helt avgörande att det upprättas avstämningsregister med avstämningskonton och att både informationen om kontohavarna till dessa avstämningskonton kan uppdateras av respektive kontoförande institut och att aktieinnehav på berörda avstämningskonton kan debiteras respektive krediteras genom värdepapperscentralen avvecklingstjänst, både till följd av förvärv, avyttringar och bolagshändelser.

Aktieboken i avstämningsbolag är således inte någonting som förs separat utan en sådan aktiebok, oavsett om det avser offentlig eller fullständig, är i samtliga fall en ögonblicksbild av information som per en viss dag (avstämningsdag) framgår av relevanta avstämningskonton i avstämningsregistret⁵.

Den data som ES levererar behöver således först hämtas och extraheras ur VPC innan den kan omvandlas för att kunna föras in i en offentlig aktiebok. För att framställa en offentlig aktiebok behöver ES alltså hämta data från de tusentals avstämningskonton som finns i VPC, sammanställa datan för ett

⁵ En aktiebok i ett avstämningsbolag enligt 7 kap. 28 § ABL kan innehålla uppgifter från så kallade rösträtsregistreringar enligt 5 kap. 15 § ABL och sådana uppgifter härstammar från en förvaltare och inte från avstämningsregistret.

enskilt avstämningsbolag och omvandla datan till en förteckning i läsbar form. Ett exempel på sådan omvandling är att en aktieägare eller förvaltare kan hålla aktier på fler än ett avstämningskonto, och således förekomma många gånger i kontoföringen, men i aktieboken ska en och samma aktieägare eller förvaltare bara förekomma en gång. Därutöver ska, som ovan nämnts och som huvudregel, personer som på alla berörda avstämningskonton totalt håller 500 aktier eller färre sorteras bort och inte föras in i den offentliga aktieboken.

Rent tekniskt har ES således inte ett antal olika register som förs parallellt, på så sätt som beskrivs i betänkandet⁶, utan ES upprättar och underhåller avstämningsregister med avstämningskonton för varje finansiellt instrument som kontoförs i VPC och all data som ska föras in i en offentlig aktiebok måste hämtas från de avstämningskonton som finns i VPC. Detta som ovan nämnt i enlighet med 5 kap. 13 § ABL. Offentliga aktieböcker framställs bara kvartalsvis eller på beställning. Givet att aktiebokens uppgifter i samtliga fall är ett utdrag från relevanta avstämningskonton per en viss dag och det faktum att avstämningsregistret är föremål för uppdateringar och ändringar, genom avvecklingstjänsten och andra registreringar genomförda av kontoförande institut, så kan en aktiebok inte beställas per ett historiskt datum utan per innevarande eller framtida bankdagar. Mot bakgrund av detta anser ES att det är missvisande att beskriva den offentliga aktieboken som en kopia⁷ av redan befintliga aktieböcker eller att ES kostnader inte kommer öka på den grunden att ES redan för olika typer av register idag.

I betänkandet anges också att ES redan idag tillhandahåller offentliga aktieböcker i digital form till SCB för statistikändamål.⁸ Här vill ES poängtera att det inte är de offentliga aktieböckerna som delas med SCB. Istället är det datauppgifter om antal aktieägare etc. som endast syftar till att användas för statistikändamål. Denna data innehåller t.ex. inte personuppgifter likt den offentliga aktieboken och levereras inte heller i samma strukturerade form som den offentliga aktieboken. Det är alltså en annan typ av data som ES extraherar ur systemet än den som används för de offentliga aktieböckerna. Även detta resonemang, att ES kostnader inte påverkas eftersom ES redan tillhandahåller offentliga aktieböcker i digital form till SCB, är därför felaktigt.

Ersättning för tillhandahållande av offentliga aktieböcker

Enligt nuvarande reglering har var och en som begär det rätt att, mot ersättning, få en aktuell utskrift av aktieboken eller del av den, 5 kap. 19 § 2 st. ABL. Enligt förarbetena ska denna ersättning vara kostnadsbaserad och således inte överstiga kostnaderna för att ta fram och tillhandahålla utskriften.

⁶ S. 223 i betänkandet.

⁷ S. 227 i betänkandet.

⁸ S. 216 i betänkandet.

Ovan nämnda reglering medför att ES idag har gjort en beräkning över sina kostnader att tillhandahålla och leverera den offentliga aktieboken. Dessa kostnader är de som ES debiterar sina kunder. Någon vinstmarginal tas alltså inte ut i samband med detta. Eftersom all data som ES tillhandahåller måste extraheras ur VPC inkluderar den nuvarande prissättningen kostnader för att underhålla VPC i vilket all data, som krävs för att föra de offentliga aktieböckerna, finns.

I betänkandet anges att det saknas tydliga och bindande ramar för den ersättning värdepapperscentraler är berättigade till och att företag som erbjuder analystjänster på den kommersiella marknaden riskerar att missgynnas om värdepapperscentralers prissättning för den offentliga aktieboken förblir oreglerad.⁹ ES håller inte med om detta resonemang eftersom ersättningen idag är reglerad och får anses vara bindande.

ES tolkning av förslaget är att den faktiska skillnaden mot dagens reglering är att värdepapperscentraler endast ska ha rätt till ersättning för administrativa kostnader. Med administrativa kostnader anges i betänkandet att kostnader för "utveckling av system, allmän drift av värdepapperscentralens verksamhet eller andra kostnader som inte är direkt hänförliga till den enskilda beställningen" ska exkluderas. De kostnader som kvarstår ska då främst avse arbetsmoment för att ta fram uppgifterna ur systemet samt tillhandahålla uppgifterna genom ett digitalt gränssnitt eller elektronisk överföring.

Som ES anført ovan behöver all data som ES levererar först extraheras och sammanställas utifrån ES system, vilket görs i enlighet med 5 kap. 13 § ABL. De offentliga aktieböckerna skulle således inte kunna produceras om det inte fanns ett IT-system bakom bestående av avstämningskonton och informationen däri. Som anført ovan krävs att det upprättas avstämningsregister med avstämningskonton för att kunna föra aktiebok för ett avstämningsbolag och att både informationen om kontohavarna till dessa avstämningskonton kan uppdateras av respektive kontoförande institut och att aktieinnehav på berörda avstämningskonton kan debiteras respektive krediteras genom värdepapperscentralen avvecklingstjänst, både till följd av förvärv, avyttringar och bolagshändelser.

Att ES, i egenskap av svensk värdepapperscentral, inte skulle vara berättigat att erhålla någon form av ersättning för kostnaderna kopplade till driften och utvecklingen av avstämningsregister och möjligheterna att hålla det uppdaterat genom bland annat avvecklingstjänst blir en orimlig följd och får anses vara en stor förändring jämfört med dagens reglering. Aktieboken är som ovan sagt inget som finns separat och den offentliga aktieboken är i inget fall en kopia av en befintlig aktiebok som utan vidare kostnad kan tas fram. Som ES nämnt ovan håller nya system och portaler på att arbetas fram för att öka tillgängligheten för den offentliga aktieboken – vilket medför

⁹ S. 227 i betänkandet.

ökade kostnader för ES. Till skillnad från svenska myndigheter, som tillhandahåller offentliga handlingar, har ES inte någon möjlighet att täcka sina kostnader på annat sätt än genom att ta betalt för sina tjänster.

Mot denna bakgrund har ES således ingen erinran mot att det förtydligas i lag att ersättningen inte får överstiga kostnaderna. ES invänder dock starkt mot att värdepapperscentraler inte i någon mån ska ha rätt till ersättning för kostnader kopplade till "utveckling av system, allmän drift av värdepapperscentralens verksamhet eller andra kostnader som inte är direkt hänförliga till den enskilda beställningen". Utan ett system för kontoföring av finansiella instrument i avstämningsregister och avstämningskonton finns ingen källa varifrån information om aktieägare respektive förvaltare kan föras in i en aktiebok för ett avstämningsbolag enligt 5 kap. ABL. ES anser att så långtgående begränsningar av värdepapperscentralers möjligheter att få kostnadstäckning för sina tjänster saknar stöd i syftet med regleringen av de offentliga aktieböckerna och står inte i rimlig proportion till den inskränkning av ett enskilt bolags rättigheter som förslaget medför.

Med vänlig hälsning,

Euroclear Sweden AB

Andreas Vestberg
Legal Counsel
andreas.vestberg@euroclear.com

Anna Oom Salmén
Head of Legal and Corporate Affairs
Anna.Salmen@euroclear.com